

**Zondag 9 november 2025
achtste van de herfst**

***oecumenische viering
ter gelegenheid van de
gedenktag van Willibrord***

Lezing uit het eerste testament: Jesaja 1,18-26

¹⁸De HEER zegt: Laten we zien wie er in zijn recht staat.
Al zijn je zonden rood als scharlaken, ze worden wit als
sneeuw,

al zijn ze rood als purper, ze worden wit als wol.

¹⁹Als je weer naar Mij wilt luisteren,
zal het beste van het land je ten deel vallen.

²⁰Als je koppig bent en niet wilt luisteren,
zul je vallen door het zwaard.

De HEER heeft gesproken.

²¹Ach, de trouwe stad is een hoer geworden.

Waar eens recht heerste en gerechtigheid woonde,
daar huizen nu moordenaars.

²²Je zilver is vol onzuiverheden,
je wijn is versneden met water.

²³Je vorsten zijn opstandig, ze heulen met dieven,
ze denken alleen aan geschenken en steekpenningen.
Ze komen niet op voor wezen,
geven aan weduwen geen gehoor.

²⁴Daarom – zo spreekt God, de HEER van de hemelse
machten,
de Machtige van Israël:

Wee hun, Ik zal me wreken op mijn tegenstanders,
mijn woede koelen op mijn vijanden.

²⁵Ik zal me tegen je keren,
grondig als met loog zuiver Ik je zilver,
al je vuil verwijder Ik.

²⁶Ik geef je weer rechters als vroeger,
raadgevers als voorheen.

Dan zul je deze naam dragen:

Stad van gerechtigheid, Stad van trouw.

*Lied: 'De tafel der armen' (t. Huub Oosterhuis naar
psalm 104,30, m. Antoine Oomen; Zangen van Zoeken
en Zien 653)*

Evangelielezing: Lukas 19, 41-48 (Linda)

⁴¹Toen Hij Jeruzalem voor zich zag liggen, begon Hij te
huilen om de stad. ⁴²Hij zei: 'Had ook jij op deze dag
maar geweten wat vrede kan brengen! Maar dat blijft
voor je verborgen, ook nu. ⁴³Want er zal een tijd komen
dat je vijanden belegeringswerken tegen je oprichten,
je omsingelen en je van alle kanten insluiten. ⁴⁴Ze zullen
je met de grond gelijkmaken en je kinderen verdelgen,
en ze zullen geen steen op de andere laten, omdat je de
tijd van Gods ontferming niet hebt herkend.'

⁴⁵Hij ging naar de tempel, waar Hij de handelaars begon
weg te jagen, ⁴⁶met de woorden: 'Er staat geschreven:

"Mijn huis moet een huis van gebed zijn," maar jullie
hebben er een rovershol van gemaakt!' ⁴⁷Dagelijks gaf
Hij onderricht in de tempel. De hogepriesters, de
schriftgeleerden en de leiders van het volk wilden Hem
uit de weg ruimen, ⁴⁸maar ze wisten niet hoe ze dat
moesten doen, want het hele volk hing aan zijn lippen.

*Acclamatie: 'U komt de lof toe' – lied 339a
(m. Frits Mehrstens)*

Overweging

Enkele mooie en rustige herfstdagen hebben we gehad.
Weer dat uitnodigt om naar buiten te gaan en nog even
van de zon te genieten. Voordat het kouder wordt.
Wij mensen zoeken de zon. Wie wel eens in een
donkere depressie heeft gezeten, weet hoe wanhopig
je kunt verlangen naar licht. Die weet ook hoe
levensbedreigend het is als je het licht niet kunt vinden.
We zoeken de zon. De meesten van ons horen het liefst
dat het goed met een ander gaat. Daar worden we blij
van. We genieten van mooie dingen. Van blijde kinderen.
Van herfstkleuren en rode paddenstoelen met witte
stippen.

Het valt dan niet mee om vandaag Jesaja en Lukas aan
te horen. Jesaja met zijn sombere woorden over
Jeruzalem: 'vol was zij van recht, gerechtigheid bracht
bij haar de nacht door, en nu: moordenaars!' En Jezus,
over dezelfde stad: 'Ze zullen jou en je kinderen die in
je zijn de grond in stampen, ze zullen van jou geen
steen op de andere laten.'

Eindtijdsteksten. We lezen ze in de donkere dagen voor
de Advent. Vorige week gedachten we de mensen die
we in het afgelopen jaar verloren aan de dood. Het kan
je melancholiek maken. Zoveel mensen die je kende,
die je lief waren – ze zijn er niet meer. De bladeren
vallen en sombere gedachten kunnen bij je naar boven
komen. Nieuwsberichten online of op tv of in de krant
raken je, misschien meer dan anders. Het
klimaatprobleem. Het migratie issue. De
kabinetsformatie. De vele gebieden waar al jaren
oorlog is. Wat is de zin van dit bestaan?

En Jezus – hij huilt.

Hij huilt om het lot van Jeruzalem. Om dat van de
gebouwen en de straten. En om dat van de mensen. Hij
deelt het verdriet van wie te maken heeft met
eindigheid. Hij deelt het verdriet van wie wordt
getroffen door de dood. Hij huilt, want dat doe je als de
eindigheid zich aandient. Als de hoop vervliegt. Als je
ineens en verpletterend beseft hoe alles en iedereen
tijdelijk is.

En het lijkt of hij daarna zijn verdriet en woede koelt op
de handelaars in de tempel. Of die hem nu nét teveel
zijn. Die herrie op het heilige tempelplein, die
commercie, die ontheiliging.

Jezus zegt ook iets raadselachtigs. Hij noemt iets wat kan helpen. Iets wat als het ware een wal op kan werpen tegen verdriet, wat helpt om overeind te blijven. 'Wist je maar,' zegt hij, 'deze dag nog, wat jou tot vrede strekt.'

Wat jou tot vrede strekt – wat zou hij bedoelen? En als Jeruzalem nou zou weten wat tot vrede strekt, blijft de vernietiging dan uit? Is er dan geen verdriet, geen eindigheid, geen rouw?

Dat laatste kan hij niet bedoelen. Verdriet en eindigheid horen immers bij het leven.

Zou dát dan misschien zijn wat hij bedoelt: dat het erom gaat dat je weet dat verdriet en eindigheid bij het leven horen?

Dat zou kunnen zijn wat hij zegt. Beseffen wat vrede brengt, dat is dat je ziet dat er verdriet zal zijn. Beseffen wat vrede brengt, dat is weten dat er vijanden zullen zijn die je zullen omsingelen. Dat is weten dat er van jou misschien geen steen op de andere zal blijven. Zoals je dat misschien al ervaart, nu, op dit moment, in deze dagen van het jaar, deze dagen waarin we onze doden gedenken, dagen waarin de bladeren van de bomen vallen, waarin het steeds donkerder wordt. Beseffen wat vrede brengt, dat is je ogen openen voor de eindigheid. Er niet voor wegvlugten. In oppervlakkigheid bijvoorbeeld. In onwetendheid. Of in geld en bezit.

En meteen begrijp je beter waarom hij juist op dat moment niet meer tegen de commercie in de tempel kan. Waarom hij er de handelaars wegjaagt. Met hun luidruchtige verkoop van offerdieren en hun geldwisseltafels verdrijven ze de stilte. Ze laten geen ruimte voor gebed. Ze zorgen ervoor dat er geen moment is zonder allerlei prikkels, dat je geen moment rust hebt. Rust om in te keren in jezelf. Rust om in te zien wat tot vrede strekt.

Inzien dat er verdriet zal zijn is wat vrede brengt. Nu komt er gelijk een volgende vraag naar boven. Want hoe kan Jezus nou toch zeggen dat het je vrede brengt, wanneer je weet dat er een tijd in je leven komt waarin geen steen op de andere gelaten zal worden...?

En toch. Vrede komt immers niet van het tegenovergestelde: vrede komt niet door aan struisvogelpolitiek te doen. Vrede komt niet wanneer je verwacht dat je levensweg zonder gaten en kuilen zal zijn. En al helemaal niet wanneer je denkt daar recht op te hebben.

Soms lijkt het of wij dat vinden: dat we recht hebben op een probleemloze levensweg. Wie dat vindt, loopt tegen ernstige teleurstellingen aan. Die gaat misschien wel God van alles verwijten. 'Waarom overkomt mij dit, God?' Alsof je recht hebt op gezondheid, op geluk, op

welvaart. Alsof God daarvoor moet zorgen. Alsof mij onrecht wordt aangedaan als ik ziek word. We vragen ons af: 'wat heb ik aan jou, God?' In plaats van te vragen: wat heeft God aan mij...?

Het doet me denken aan Viktor Frankl. Hij overleefde Auschwitz. Niet doordat hij sterker was dan anderen. Hij had op een aantal cruciale momenten geluk. En er was nog iets. Hij benoemt het na de oorlog, als hij weer terug is in zijn geboorteland Oostenrijk. Hij schrijft dan dat zijn overleven ook met iets specifiek te maken heeft: hij zag de werkelijkheid onder ogen – en bleef geloven dat hij ergens voor leefde. Van hem is de uitspraak: 'tranen getuigen van de allergrootste moed van een mens: de moed om te lijden.' Tegelijk zette hij alles op alles om te geloven dat het niet altijd donker zou blijven. Dat het niet allemaal verdrietig zou blijven. Dat er een weg naar vrede is.

Zoals Jezus het 2000 jaar eerder al zei, zo schreef hij het op: de weg naar vrede gaat via het aanvaarden van de pijnlijke werkelijkheid.

Weten wat je vrede kan brengen – dat is beseffen dat hobbels en kuilen bij het leven horen. Dat is aanvaarden dat er verdriet is. En daar dan niet voor weglopen.

Maar wel er een weg mee zoeken. Misschien wel door die ene vraag in je te laten rondzingen: wat heeft God aan mij?

Dat kan in stilte, in inkeer, in gebed: dat waar Jezus de tempel voor leegruimt.

Dat kan in het doen van recht en gerechtigheid, in het doen van liefde: dat waar Jesaja over spreekt.

Dat kan in het vast blijven vertrouwen op een andere, een betere wereld. Zoals Jezus heel zijn leven bleef doen.

Muziek

Lied: 'Dat een nieuwe wereld komen zal' (t. Huub Oosterhuis, m. Antoine Oomen; Zangen van Zoeken en Zien 411)